

Borostyánkő balti elnevezés: lit. **gintaras (gyanta)**

- **borostyánkőút !??**
- litvánul: **Gintaro kelias**,
- lengyelül: **Szlak Bursztynowy, Jantarowy Szlak**;
- cseh/szlovák nyelven: **Jantarová/Jantárová esta**;
- németül: **Bernsteinstraße**;
- oroszul: **Янтарный путь**;
- olaszul: **Via dell'Ambr**,
- latinul: **Via Sucinaria**

Odüsszeiában görög neve – elektron
<http://www.wikiwand.com/hu/Borosty%C3%A1n%C3%BAE>

Gyöngyös falunál a Borostyánkőút

- **Teuton Lovagrend**
 Mariánus Lovagok
 Szent Mária német ispátályosai
 Jeruzsálemi Német Szűz Mária Lovagjai
Német Vitézek
 Mária Lovagok rendje
- 1199 megalakulás Acke (Akkó), Palesztina
- 1211-ben. A Szentföldről éppen lovagok egy részét
- II. András hívta be Erdélybe, a Barcaságba
- Mazóviai Konrád lengyel herceg hívta meg
- 1222
- 1242 Novgorod (Jégcsata)
- **1226-1466 önálló állam Malbork, később Königsberg központtal**

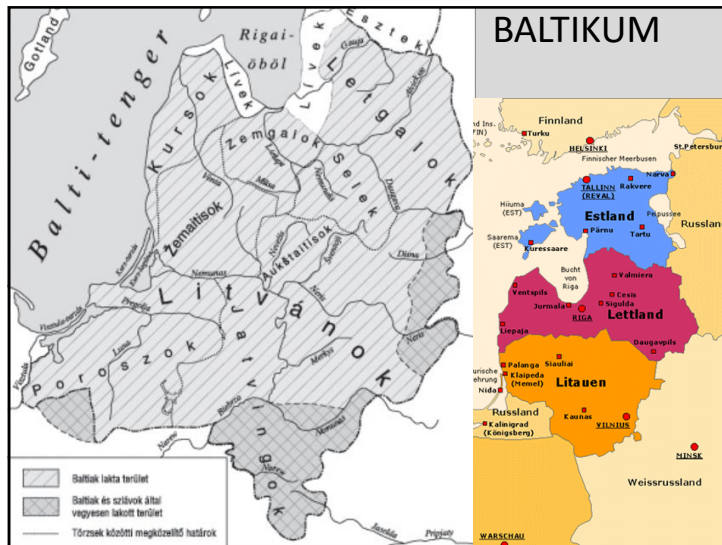
KÖNIGSBERG // KALINYINGRÁD
 hét híd problémája a Prágel folyón
Leonhard Euler 1736
 csomópontok, élek
gráfelmélet
 helyzetgeometria
 Topológia

Topológus
 bögre
 és fánk

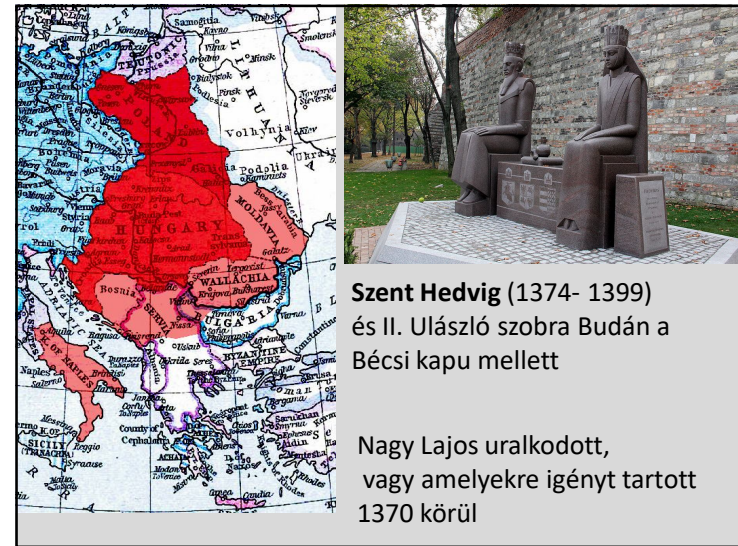
- **Balti országok:** Észtország, Lettország és Litvánia.
 Volt **Szovjet** tagköztársaságok
- Hasonólágok és különbségek:
- **Észtország** a **nyelvokon Finnországom** keresztül **Északi-ország** (Nordic countries)
- **Litvánia** a **lengyel** kapcsolatait építi – így Közép-Európához tart
- **Lettország** az **Oroszország** és Nyugat-Európa közötti **kapocs**.
- **XIII. században** közös fordulat, az északi kereszties hadjárat során az addig **pogány** országokat **"megtérítették"**.
- Német Lovagrend, Lengyelország, Dánia, Svédország, Orosz Birodalom **közötti ütközőzóna**

- ## Lettország
- Itt kevesebb hatalmi átrendeződés volt
  - **Német** befolyás a **XII. századtól**, a **helyiek** nagyon **ragaszkodtak** korábbi **kultúrájukhoz**, **de** végül a **kereszténység** győzött.
  - **Csak a XVII. században** lesz **orosz fennhatóság**

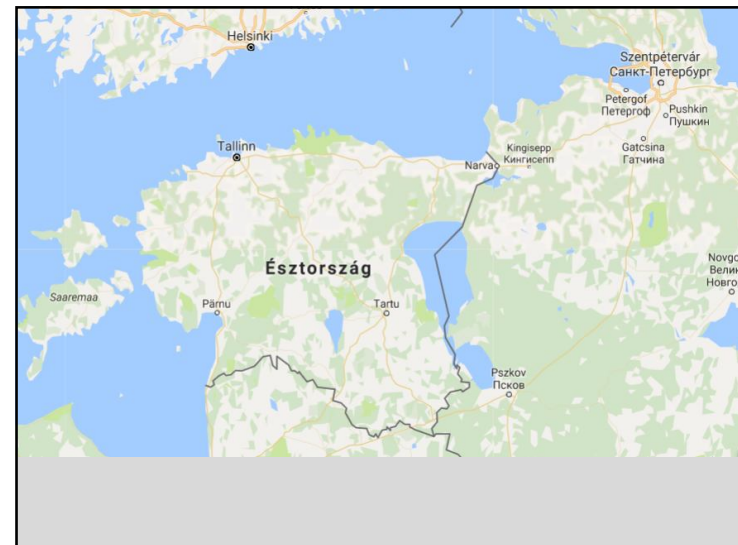
Litvánia

- Csak Litvánia volt **tényleges állam** a XX. század előtt.
- Kora-középkori dán hódításokat visszaverték.
- **XIII. sz.** Mindaugas nagyherceg **katolizált**, ezzel **megszűnt a német lovagrend gyarmatosítási ürügye.**
- Litvánia **1386-tól a lengyelekkel unióban** ; Jagelló nagyherceg és **Hedvig** királynő házassága (mindkét fél megőrizte kormányát, vámrendszerét, igazságszolgáltatásáhseregét)
- **Lengyel hanyatlással Litvánia orosz** provincia, **1795-től.**

Szent Hedvig (1374- 1399) és II. Ulászló szobra Budán a Bécsi kapu mellett

Nagy Lajos uralkodott, vagy amelyekre igényt tartott 1370 körül

Észtország

- **megszállások sorozata:**
- **Dán** uralom (I Valdemar király) 1219-1346
- **Német** lovagrend és utána (Reformáció) 1346-1561
IV. Iván **orosz** cár betörése
- Felmentő **svédek** 1561-1710
(1684 Toompea leégett)
- **Ismét Orosz** korszak (hűbértokok) 1710-1918
- **Első függetlenség** 1918-1940
- **Szovjet** korszak 1940-1991
- **Második függetlenség** 1991-

- A XVIII-XIX. sz.-ban a **balti tartományok** (Kurzeme, Livónia, Észtország és Ingria),
- a XIX. században Litvánia is, **Oroszország részei.**
- **Nagy Péter** kiterjesztette ide **fennhatóságát.**
- **Szentpétervár** felépítésével és megerősítésével, oroszok **nyugati kapuja.**
- Péter másik célja az **orosz modernizálás, ebben szerepet** szánt a **balti térségnek**, amely mindvégig a **nyugati kultúrkör** része.
- **Németek** megtartották **vezető szerepüket** a térségben, a földtulajdonosok és a városi polgárok nagy része német volt.
- **Oroszok érdeke a helyzet változatlansága,** így **iskolázott hivatalnokokat, adóbevételt és nyugati kapcsolatokat** nyert.

Németek megtartották **vezető szerepüket**

Lihula

- A három országban **erős oroszítási** politika
- **Orosz** politikai és **német gazdasági hatalom** alatt a balti **népek** főleg **parasztok** voltak
- **19. sz. nemzeti fejlődés** - német mintátval
- Nemzeti **identitásukat** saját **kultúrájuk** ápolásával **konzerválták**
- Saját nyelv, irodalom, **zene**, művészet, oktatás, a közegészségügy és egyesületeik egyéni támogatása **társadalmi megmaradásukat** szolgálta

–**Függetlenné válásokat** a Német és az Orosz **Birodalom** 1. világháborús **összeomlása** tette lehetővé

–Litvánia és Észtország (1918. február 16., illetve 24.), Lettország (1918. november 18.) **függetlenségi nyilatkozat**

–**Tényleges függetlenség?**

Két vh között (1940-1953)

balti **lakosság 1/3-át deportálták és erőteljes orosz betelepítés**

http://www.timeiver.de/herzogtum_baltikum.html

- **Etnikai arány erőszakos eltorzítása**

–legkevésbé **Litvánia**

3,67 millió lakosából **80% litván**,
9,4% orosz, 7% lengyel

–rosszabb **Észtország**

1,57 millió lakosból **61,5% észt**,
30,3% orosz, 4,9% ukrán és fehérorosz

–legtragikusabb **Lettország**

2,66 millió lakosából **52% lett**,
34% orosz, 10% ukrán és fehérorosz

- Sztálin: **Nyugat felé kapcsolattartást NEM engedett.**
- **Későbbi** SZU-ban a Baltikumnak ismét **hídszerepe** van

- Az ellenzéki törekvések **1985-től peresztrojka**
- Észtország **1988-ban** kimondta **függetlenségét**; két szomszédja 1989-ben
- **A világ** csak a **SZU összeomlását után** (1991-ben) **ismerte el** a Balti-államokat.
- Oroszország 1994-ben vonta ki csapatait
- De a **függetlenedés után is** sok Oroszország **nyugati kapujaként** funkcionálnak

Tallinn (németül: *Reval*, oroszul: Таллин vagy Таллинн, 1918 előtt *Ревель*)

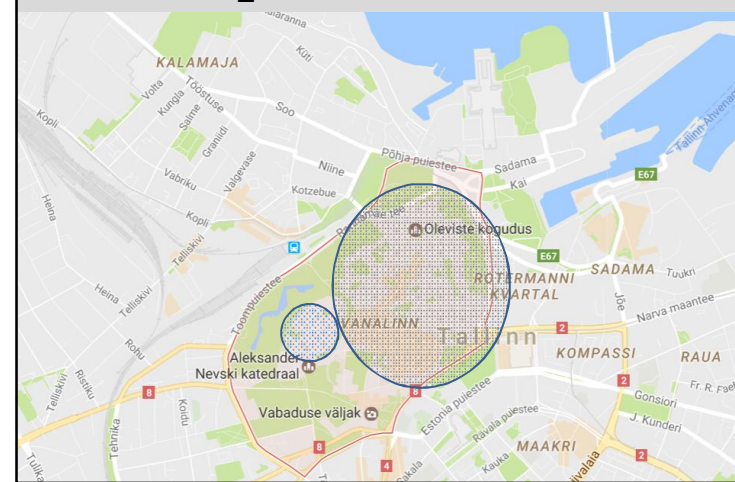
Teljes népesség

413 782 fő

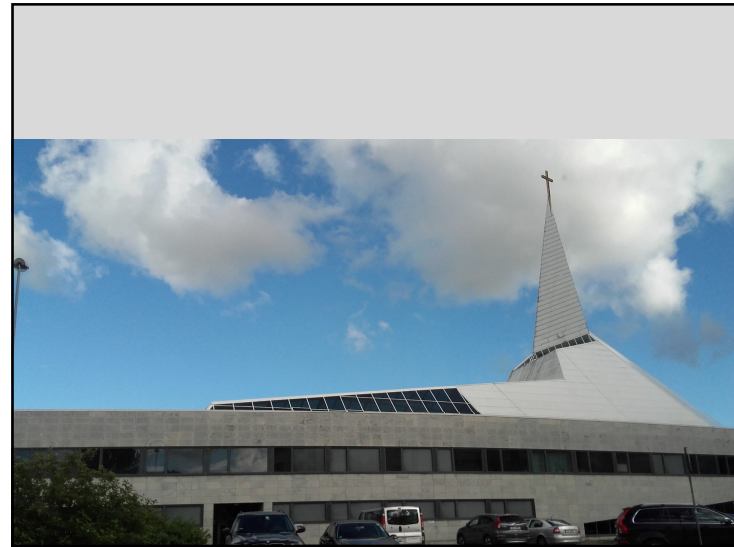
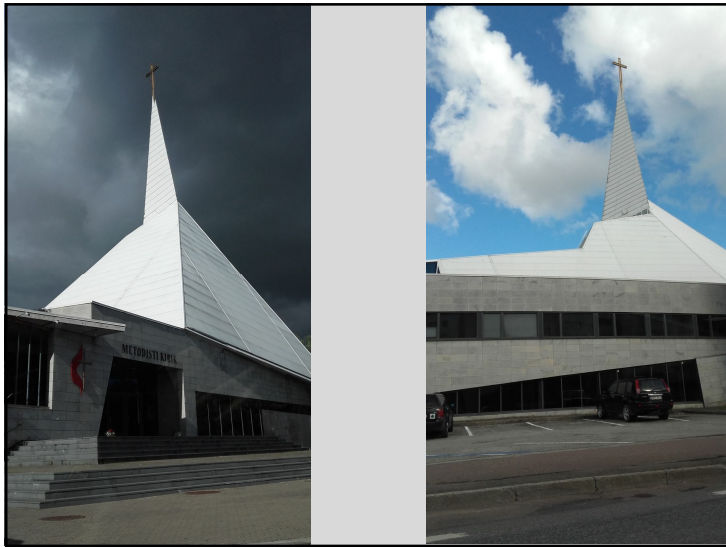
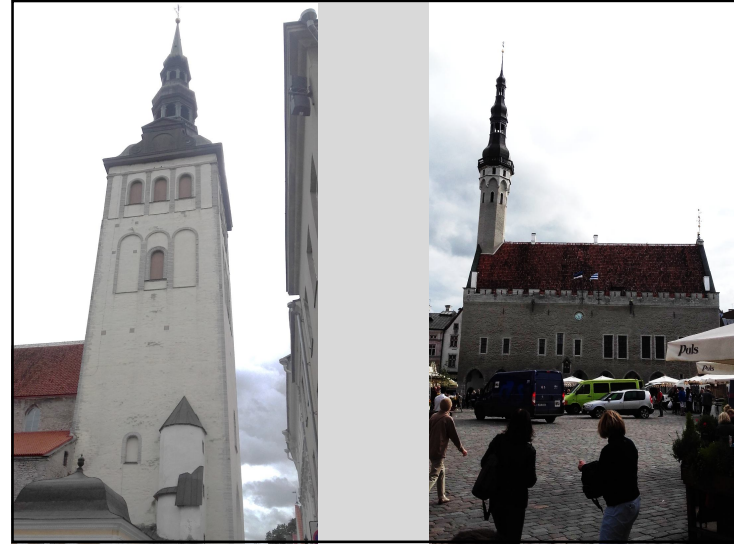
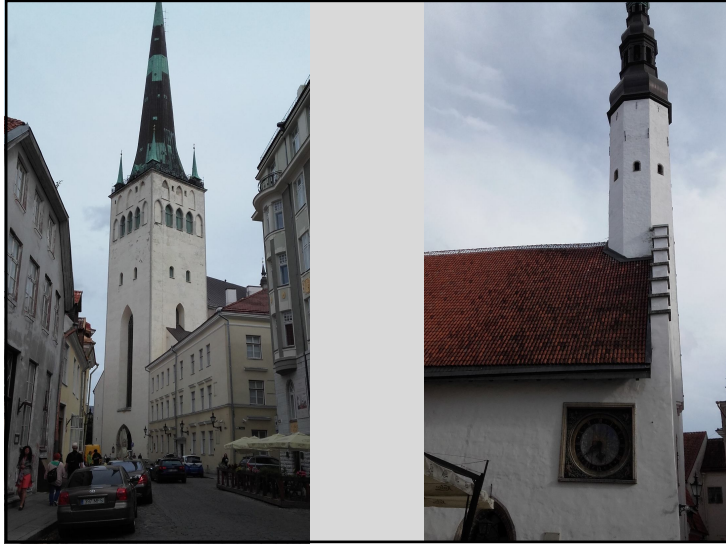
Toompea
Reval
Tallinn

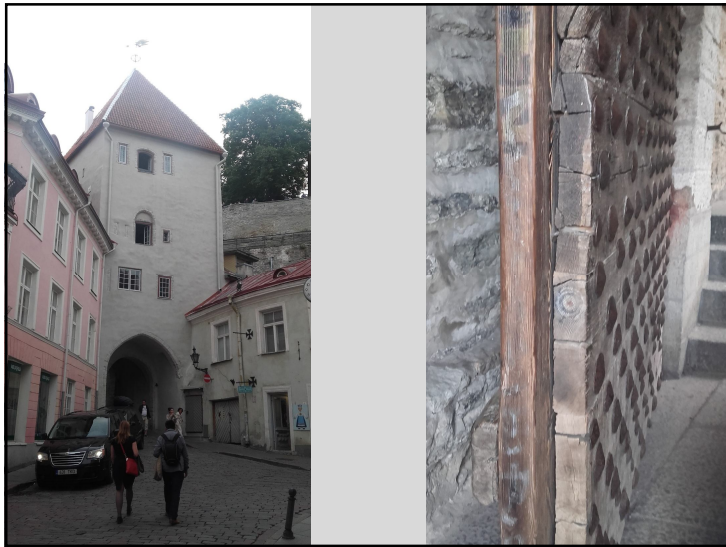
Tallinna vanalinn_ Tallinn óvárosa

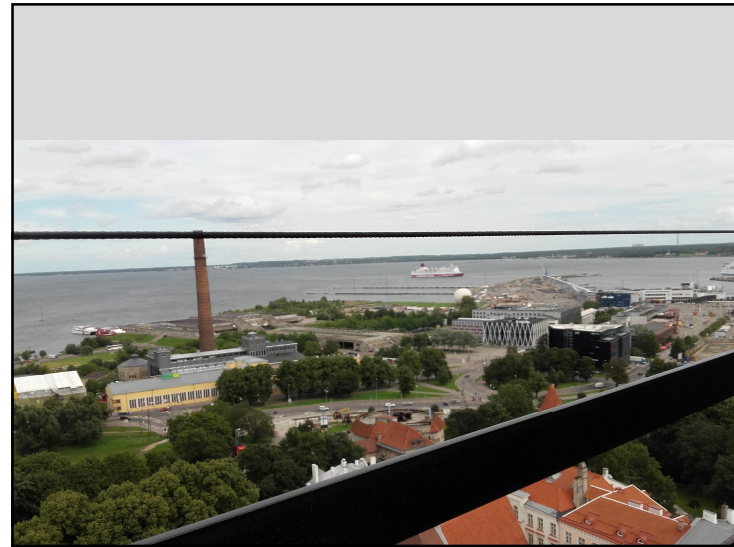
Tallinna vanalinn_Tallinn óvárosa

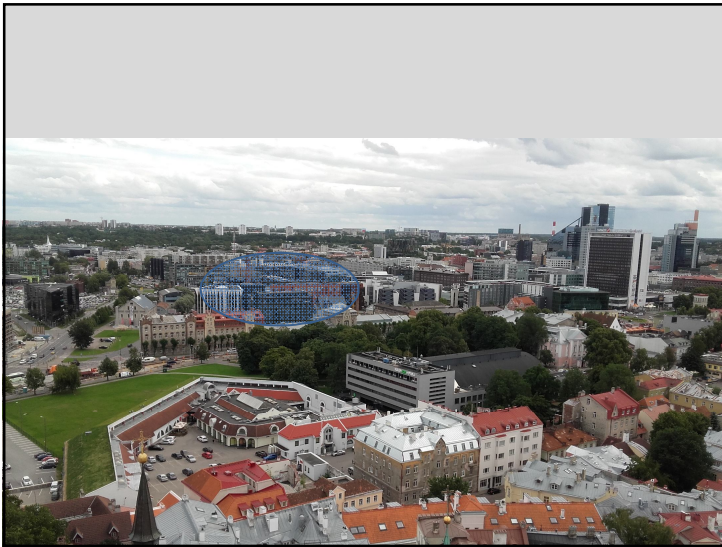
Tallinna vanalinn_Tallinn óvárosa

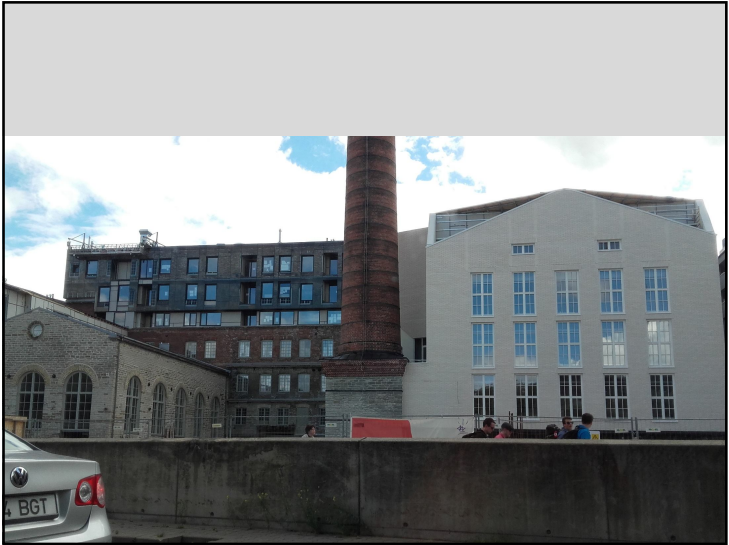
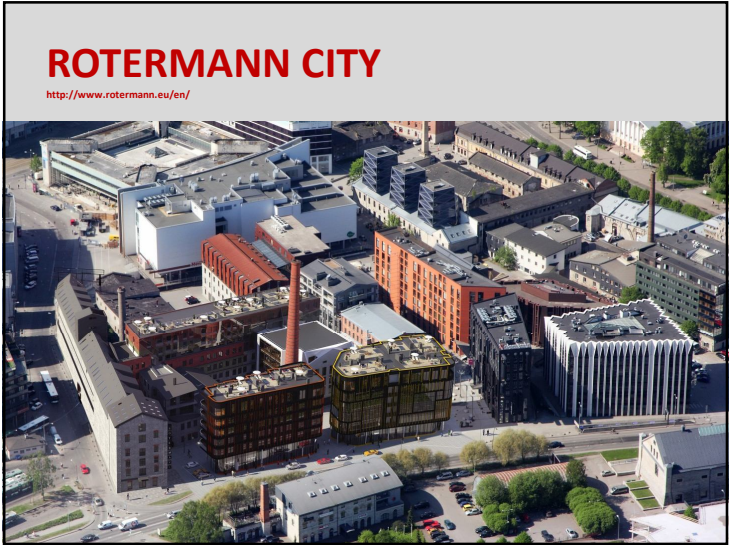
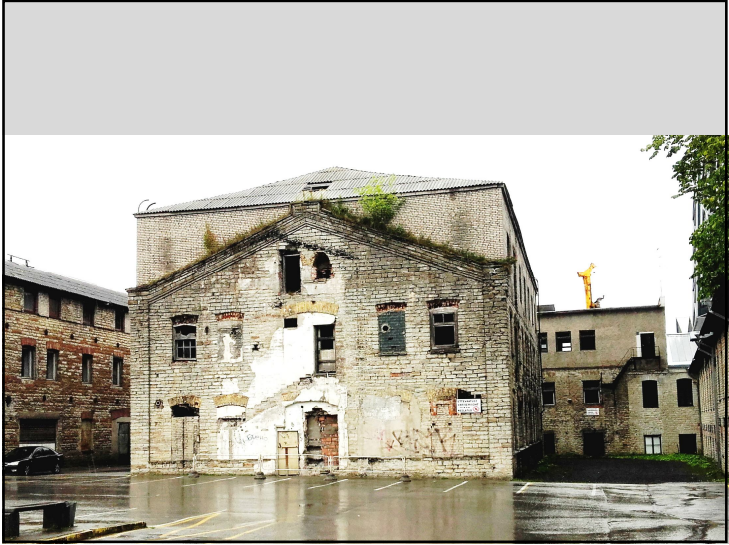
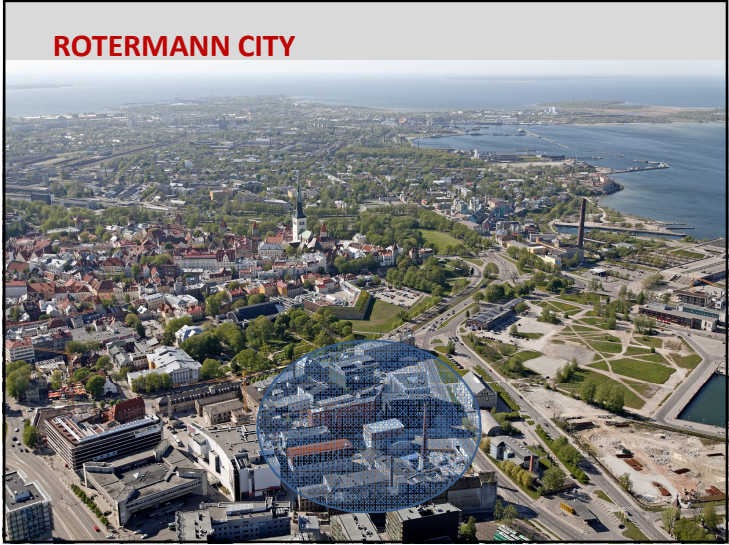

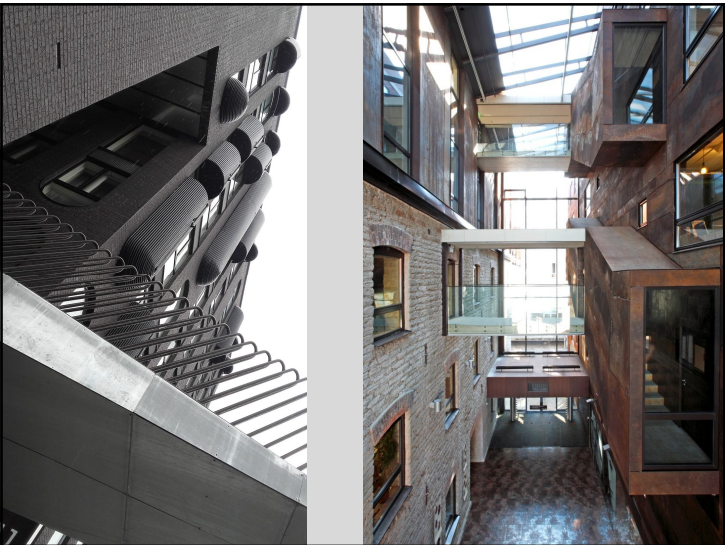
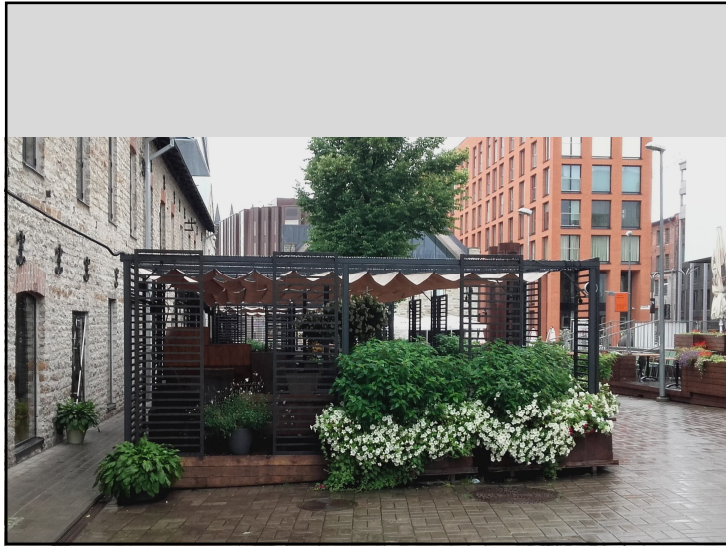
Tallinna vanalinn_Tallinn óvárosa

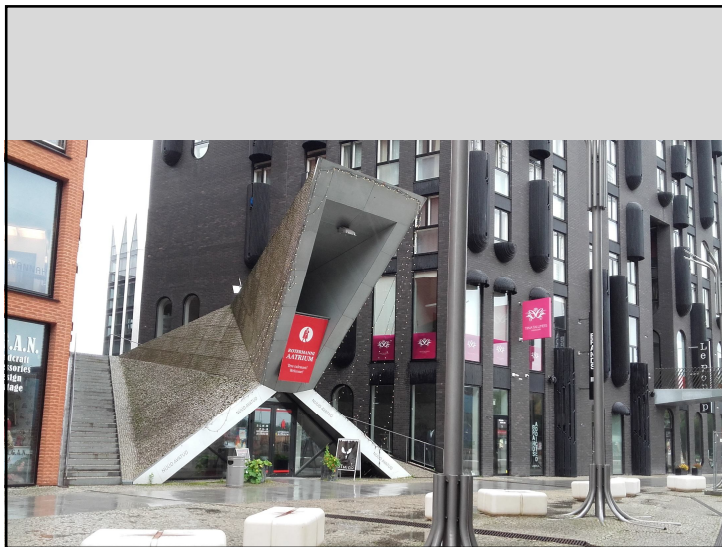
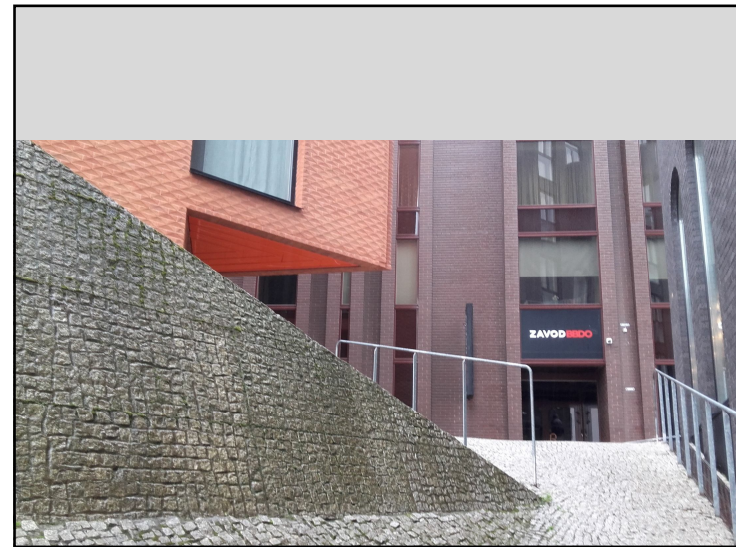
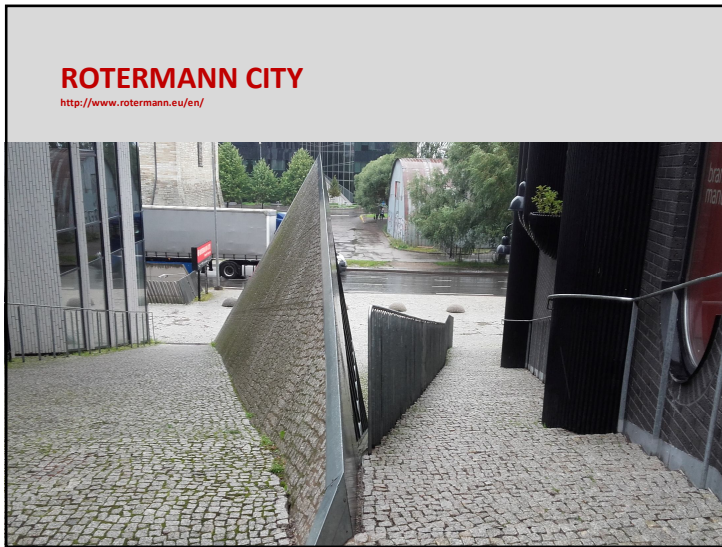

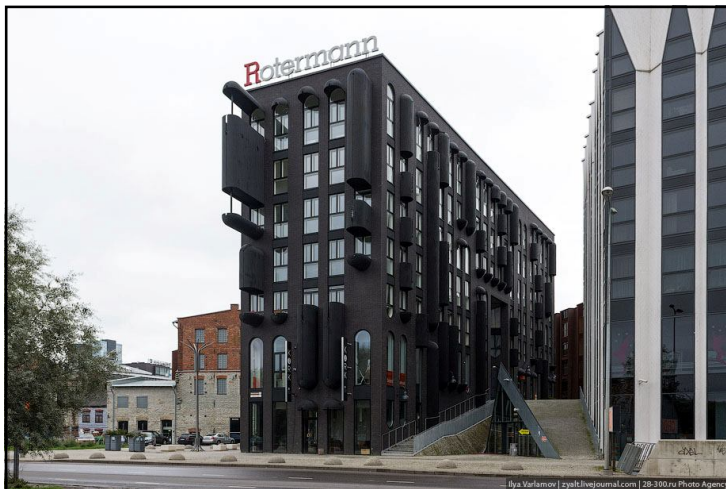
Tallinna vanalinn_ Tallinn óvárosa

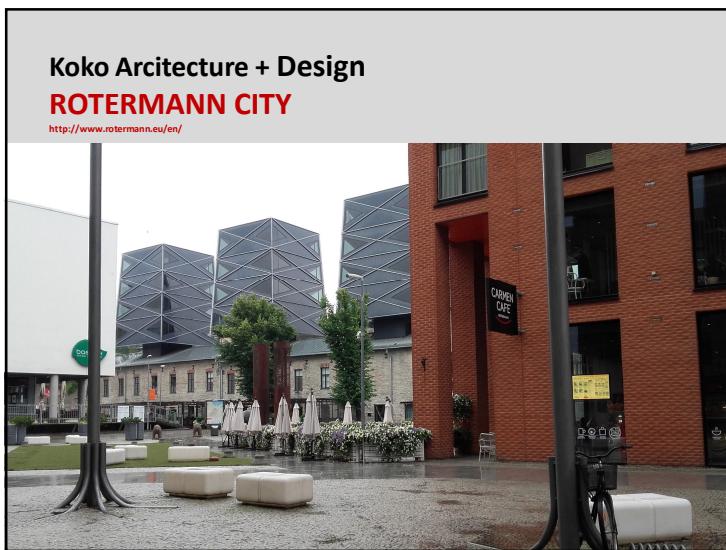

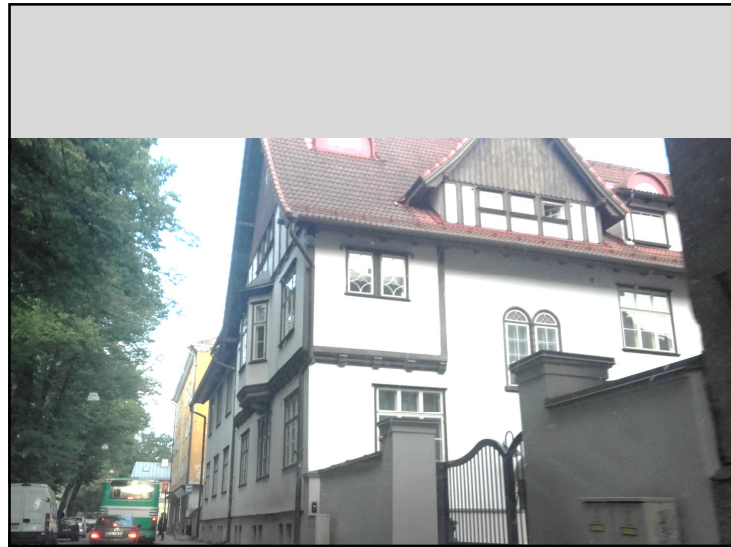
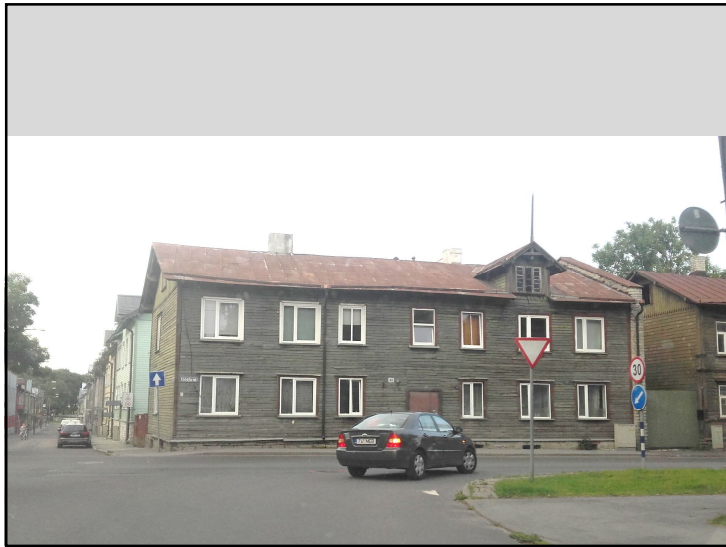
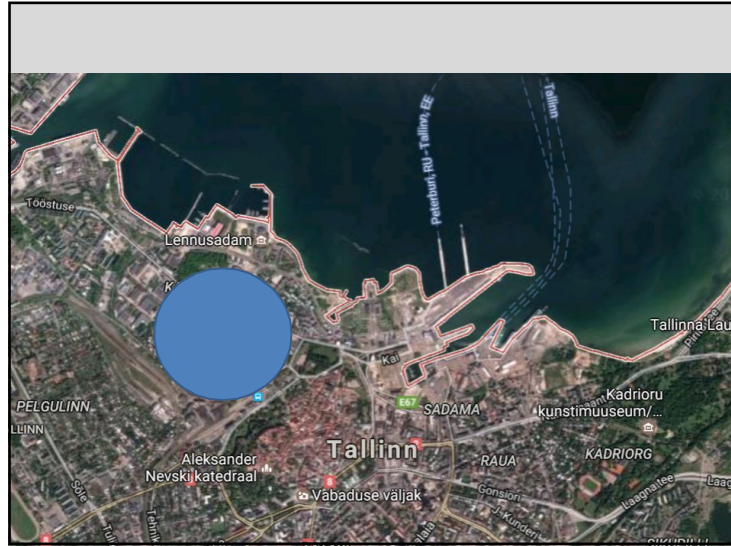

építészek: Ott Kadarik, Villem Tomiste, Mihkel Tüür

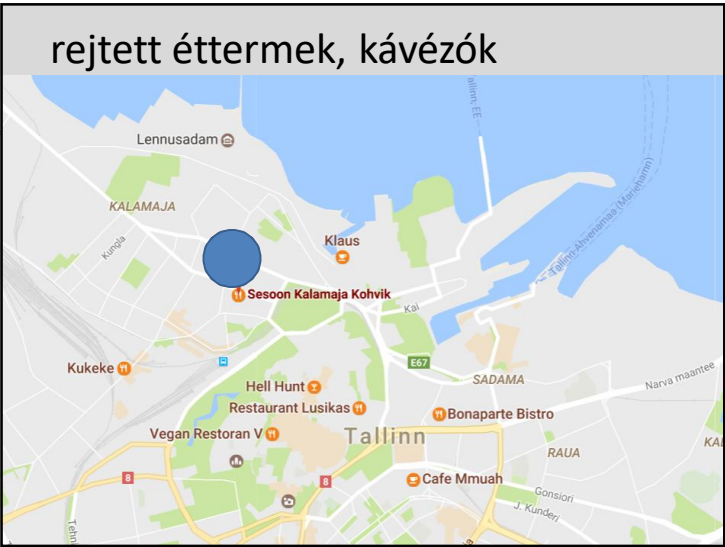
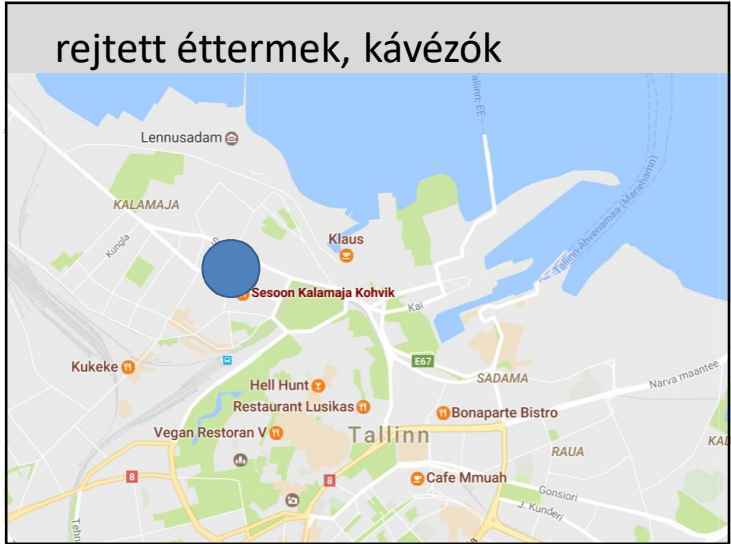

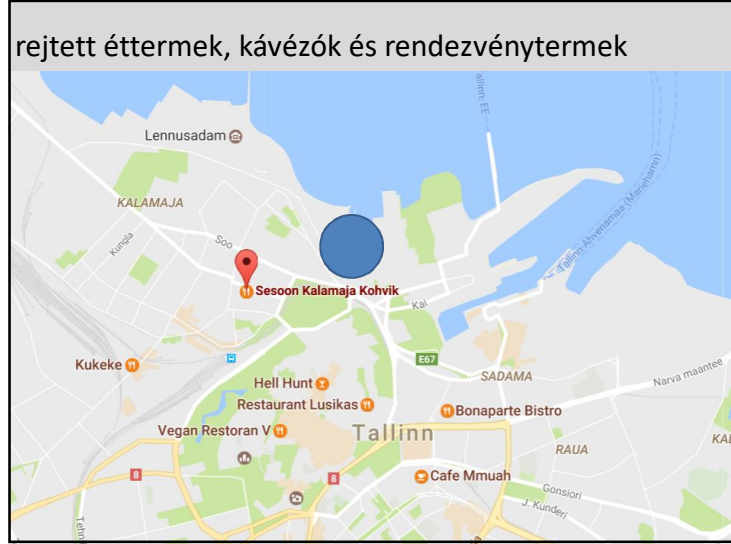
építészek: Ott Kadarik, Villem Tomiste, Mihkel Tüür

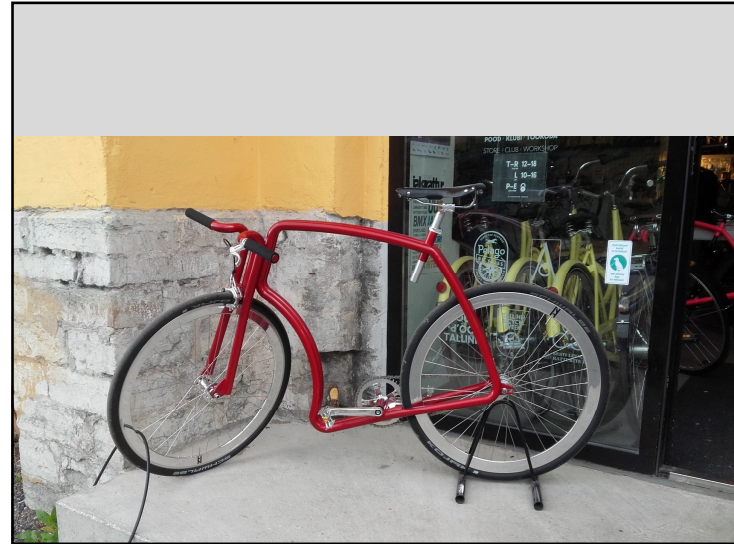
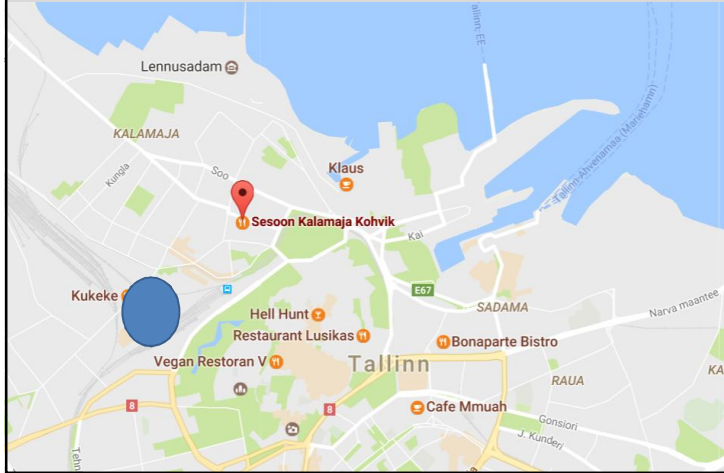

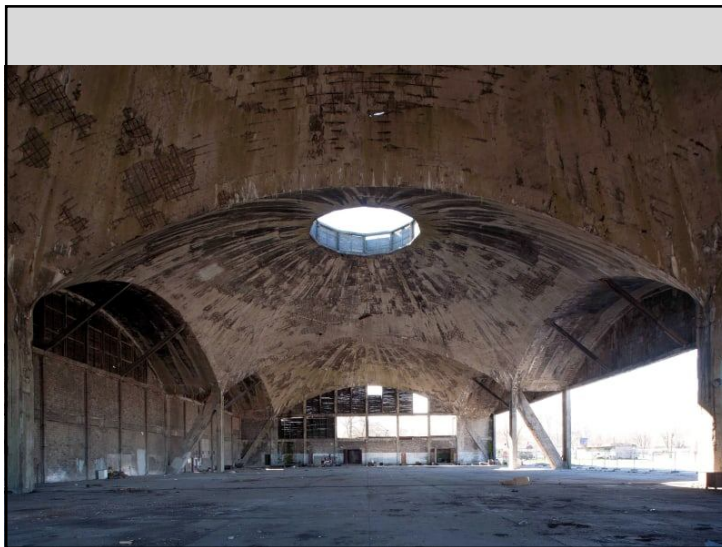
rejtett éttermek, kávézók

Lennusadam, Tallinn__Hidroplánkikötő Észt Tengerészeti Múzeum

- Finn-öböl védelmére **orosz Hidroplán bázis** építés **1912-1917** . Dán **Christiani & Nielsen cég** építette. A hangárok beton héjszerkezetűek.
- A szovjet időszakban romos állapotban volt.
- 1996-ban műemléki védelmet kapott.
- 2000-2012 felújították és az Észt Tengerészeti Múzeum kiállítóhelye lett.

Lennusadam, Tallinn__Hidroplánkikötő Észt Tengerészeti Múzeum

Koko Arcitecture + Design

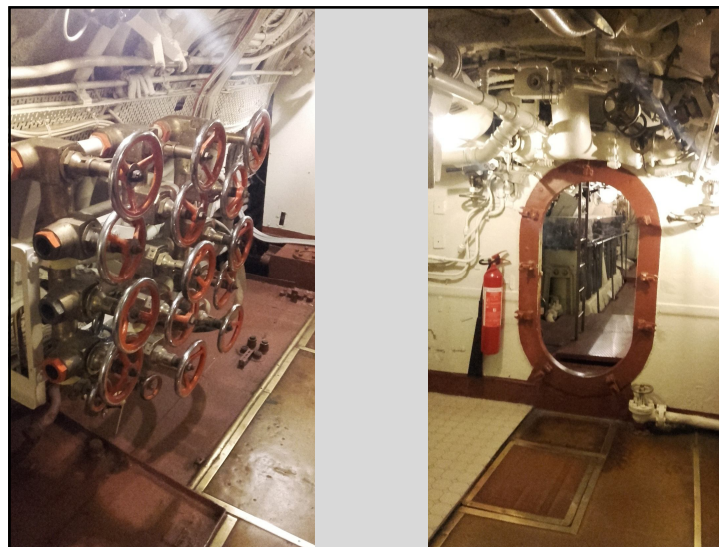

Lennusadam, Tallinn __ Hidroplánkikötő Észt Tengerészeti Múzeum

Koko Arcitecture + Design

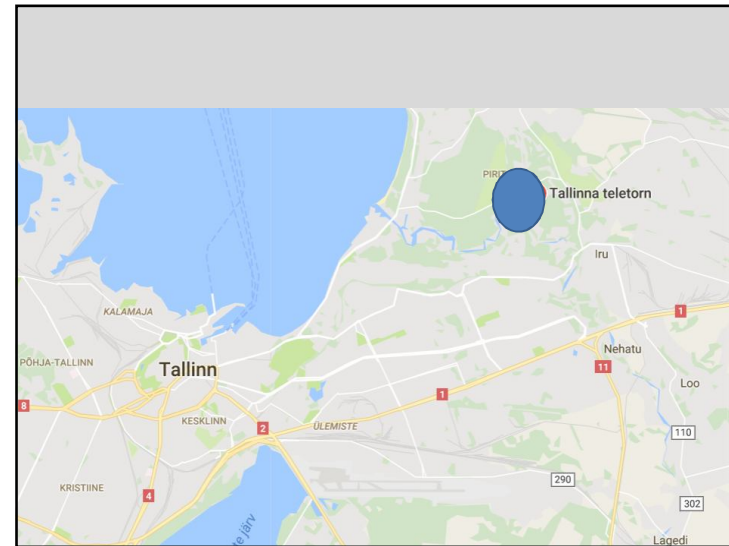

Lennusadam, Tallinn __ Hidroplánkikötő Észt Tengerészeti Múzeum

Lennusadam, Tallinn __ Hidroplánkikötő Észt Tengerészeti Múzeum

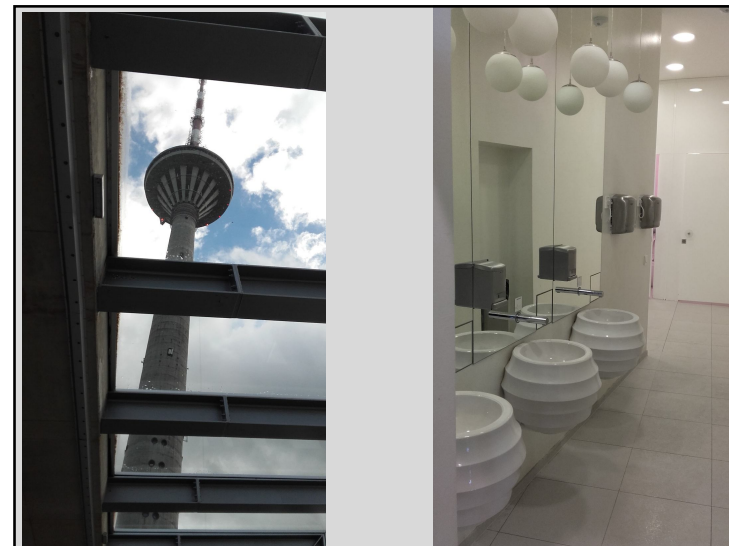
Koko Arcitecture + Design

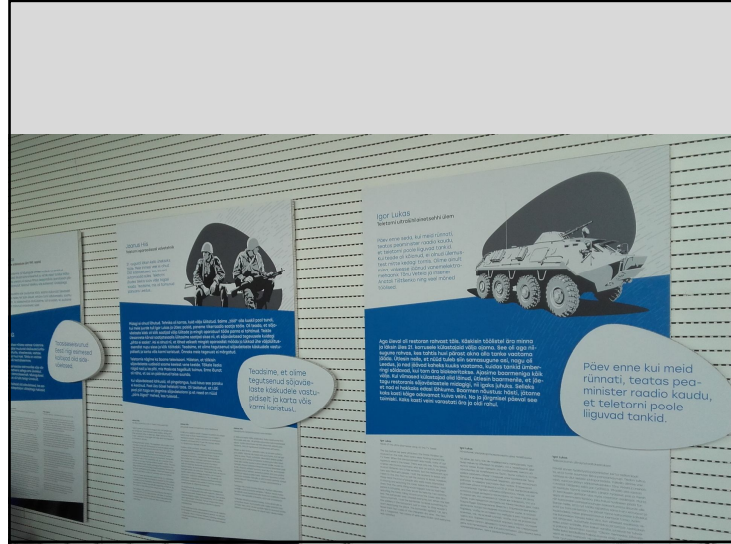

Éneklő Forradalom

Tilos volt a himnusz **éneklése**. Észteknél is fogható finn rádió, minden este eljátszotta a dallamot.

Az Éneklő forradalom idején a Tallinni énekesek ünnepségén 1990-ben **300 ezren énekelték tiltott himnuszukat**, miközben szovjet **tankok** vették őket körül.

Kadriorg „rezidenciakerület”

- terület első fontos épülete 1718, I Péter cár és I Katalin cárnő **barokk nyári palotája**
- **magas státuszú villanegyed, különböző korokból** származó épületekkel
- **gondozott parkokba ágyazott intézményekkel**
- **2006 Észti Művészeti Múzeum**

1718,
I Péter cár és I Katalin cárnő
barokk nyári palotája

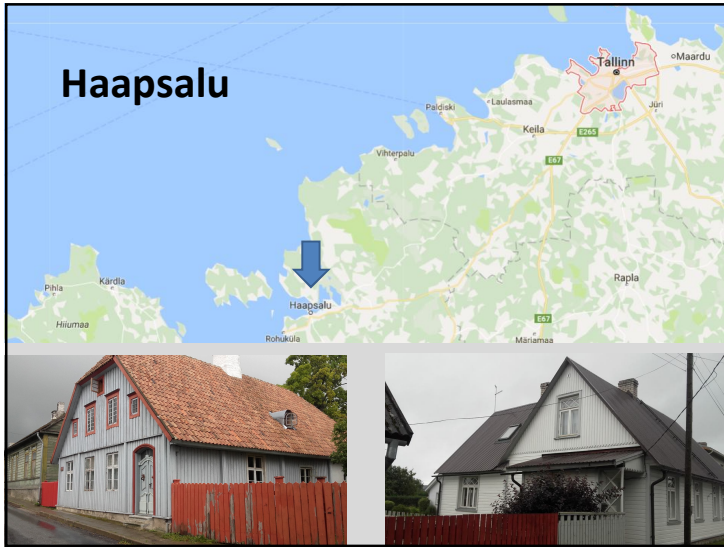
Lauluväljak _ Tallinn dal fesztivál területe

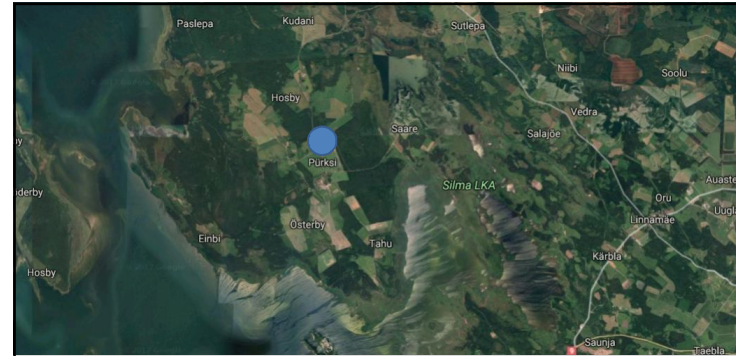
Az önálló kulturális fejlődést akadályozó hódítók uralma alatt az észti **kultúrát az éneklés** jobban jelképezte.

A észti kollektív tudatot erősíti a „**Kórusarénába**” **rendezett** közös éneklés. A dal fesztiválok mellett, rock koncerteket is szerveznek.

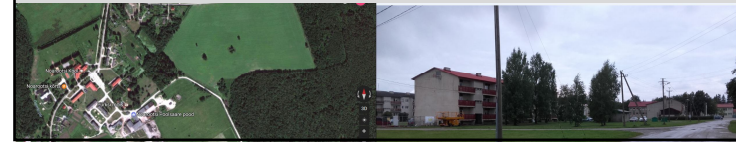

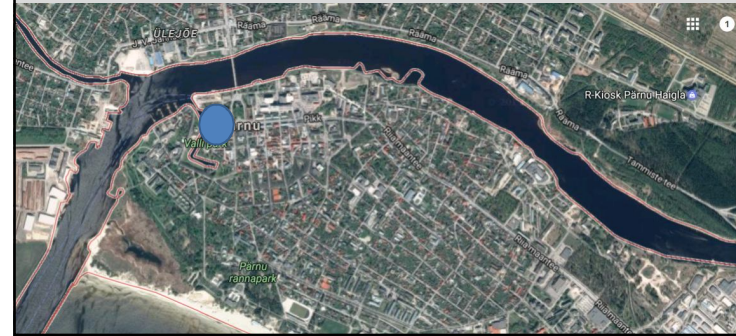
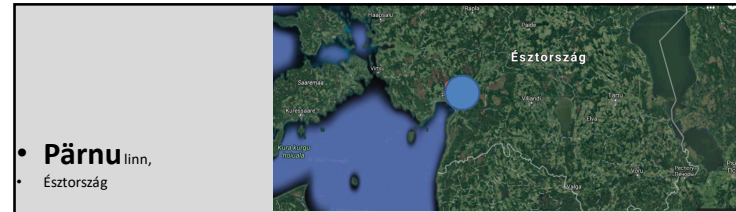
Haapsalu

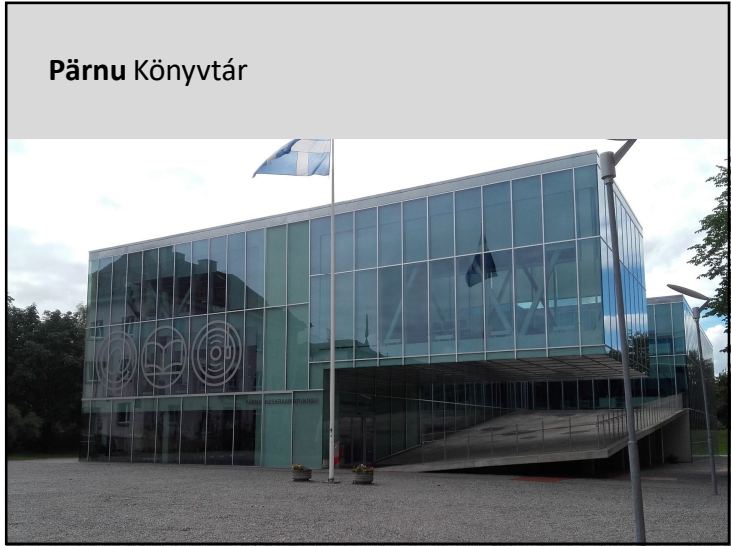

PÜRKSI

PÜRKSI

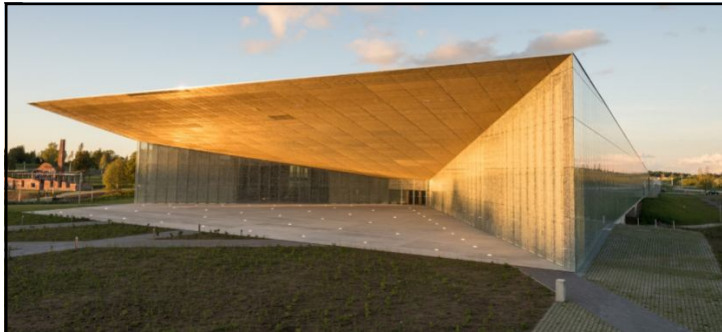

Észt Nemzeti Múzeum / DGT Architects (Dorell.Ghotmeh.Tane)

<http://www.archdaily.com/788767/estonian-national-museum-dgt-architects/5750da3be58ceff09000245-estonian-national-museum-dgt-architects-photo>

<http://www.archdaily.com/788767/estonian-national-museum-dgt-architects/5750da3be58ecff09000245-estonian-national-museum-dgt-architects-photo>

Észt Nemzeti Múzeum / DGT Architects (Dorell.Ghotmeh.Tane)

A balti NATO-tagállamok nem rendelkeznek járőrözésre alkalmas harci repülőgépekkel, ezért az észak-atlanti szervezethez történt 2004 áprilisi csatlakozásuk óta légterük védelmét rotációs alapon a NATO-országok látják el. 2015 második felében a magyarokra bízák a légtérvédelmet.

Magyar Gripenek Észtország légterében

DGT Architects (Dorell.Ghotmeh.Tane)

- Párizsban 2006-ban alakult nemzetközi csapat. Sokan vannak és mindennel foglalkoznak: építészet, városrendezés és design.

három vezetőépítész:

- **Dan Dorell, Lina Ghotmeh és Tsuyoshi Tane**.... de az együttműködésben több mint 15 építész vesz részt.

Főbb munkáik:

- Nemzeti Múzeum, Tartu, Észtország – 2016

- Oiso „A” ház, Japán – 2015

- Bump - Renault Salon de l'Automobile, Párizs, Franciaország – 2015

<https://www.youtube.com/watch?v=B8hxziGeQaA>

- Light is time – Citizen In Milano Salone, Milan, Italy – 2014

<https://vimeo.com/103221146>

Észt Nemzeti Múzeum / DGT Architects (Dorell.Ghotmeh.Tane)

<http://www.archdaily.com/788767/estonian-national-museum-dgt-architects/5750da3be58ecff09000245-estonian-national-museum-dgt-architects-photo>

